

Tuula Stenberg Kuvat Pasi Leino

Minna Anttila levittää kotoisen työhuoneensa pöydälle sarjan historian innoittamia paperinukkeja. Museo-, kirja- ja lahjavaramyymälöistä eri puolilla maata ne ovat löytäneet paikkansa lasten leikkeihin ja tauluiksi kotien seinille.

Minna kertoo, että lapsuudesta lähtien asiat ovat ikään kuin sattumalta osoittaneet juuri nukkemaailmaan. Kaikesta koulutuksesta on ollut hyötyä ja ehkä siitäkin, ettei vastavalmistuneelle ollut edellisen laman aikana tarjolla työtä, ja taas piti hankkiutua oppimaan uutta.

– Elämä vie onnellisimmillaan niin, että lapsuuden mieltymykset ja taipumukset johdattavat vaikka mutkan kautta ja vuosien päästä tekemään sitä, mistä aikuisenakin pitää.

Minnan opintoputki alkoi *Lounais-Suomen käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa* Mynämäellä, missä hän suoritti artesaanin tutkinnon. Hän totesi monen muun ikätoverinsa tavoin valmistuneensa alalle, jolta lama oli vienyt työpaikat. Rakennuspiirtäjäkoulutuksen jälkeen tilanne oli sama: tietotekniikka valloitti perinteisen piirtämisen.

Halikon käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa suoritettu koulutus johdatteli jo paperinukkien pariin. Lopputyössään 1997 hän käsitteli paperinukkeen suunnittelusta ja piirtämisestä.

– Harjoittelujakso *Turun maakuntamuseossa* antoi paljon. Löysin työtä varten sattumalta *Suomen Kuvalehden* vuosikerran 1927, joten sille vuodelle ajoittuu myös lopputyöni, paperinukke Mandi.

Piirtäjän ura sai vielä kypsyä, kun ensin piti löytää leipäpuu. Minna aloitti työt pienessä kirjansitomossa ja suoritti työn ohessa kirjansitojan ammattitutkinnon. Kirjoja hän sitoo piirtämisen ohella edelleen omassa yhden naisen yrityksessään *Kirjansitomo LempiKirjassa*.

Minna oli leikkivä lapsi, vanhempiensa ainokainen. Hän sai nauttia myös samassa omakotitalossa asuvien isovanhempiensa, mamman ja pappan rakkaudesta.

Pukeutumisleikit olivat lapsuuden mielipuuhaa pitkälle teinivuosiin. Vaateleikkeihin Minna sai ideoita tv-sarjoista. Erityisesti hän lumoutui 70-luvulla *Angelica*-elokuvista, joiden kaunis sankaritar oli ”aivan ihana unelmien täyttymys”. Teininä hän kieltäytyi lähtemästä isovanhempiensa kanssa jopa autolomalle Pariisiin,

”Kun piirrän nukkea, se alkaa elää”

”Saan työssäni leikkiä ja siitä maksetaan!”

riemuitsee paperinukketaitelija Minna Anttila.

kunnes mamma huijasi hänet lupaamalla, että takaisin tullaan varmasti ennen seuraavaa Angelicaa.

– Olimme matkalla vasta Etelä-Ruotsissa, kun oli Angelica-päivä. Sain valtavan raivokohtauksen. Mokoman Pariisiin takia piti menettää ihana ohjelma! hän muistelee.

Eräässä aikakauslehdessä julkaistu sarja Englannin kuningas **Henrik VIII:n** vaimoista lumosi Minnan niin, että hän halusi olla yhtä hieno kuin kuninkaan kauneustaan kuulu toinen vaimo **Anna Boleyn**. Isoäidin vanhasta aamutakista sai kuningattaren viitan, ja aina löytyi kotoa muutakin.

– Vilkas mielikuvitus täytti aukkopaikat, kun keikistelin peilin edessä milloin minkin draaman päähenkilönä.

Mandi

Minnan paperinuket, Mandi (1927), Helmi (1936), Katri (1945), 50-lukulaiset Iiris ja Lasse ja 60-luvun Viola ja Erik elävät arkeillaan omaa aikakauttaan. Vaatteiden lomaan sijoitetut pienet yksityiskohdat, lehtien ja kirjojen kannet, kauneudenhoitovälineet, hajuvesipullot tai vaikkapa kahvinvatsikepaketti vievät aikakauden tunnelmiin.

Minna tekee paljon työtä etsiessään vaikutelmaa siitä, miten ihmiset ovat kunakin aikana eläneet. Hän koluaa antikvariaatteja löytääkseen lehtiä ja kirjoja. Hän on kiinnostunut yhtä hyvin kulttuurihistoriasta kuin muodin ja kauneuden historiasta.

– Rakastan pienten yksityiskohtien suunnittelua ja piirtämistä: hameiden kukkakuviota, iltapukujen laskeutuvia kankaita, laskoksia ja pitsejä, hattuja ja muita asusteita, kaulusten käänteitä, hän kuvailee ja esittelee mitä erilaisimpia julkaisuja taidekirjoista vanhoihin käytösoppaisiin.

Kun Minna tutustuu aikakauteen, johon uusi nukkehahmo aikanaan piirryy paperille, myös nukan luonne alkaa hiljalleen hahmottua. Prosessia voi hyvinkin verrata kirjailijan työhön.

– Kun piirrän nukkea, se alkaa elää. Ajattelen, että laitan sille vielä vähän lisää poskipunaa tai huomaa katsovani nukan kasvoja ja totean, että onpa kauniit silmät. Nukelle syntyy luonne, tapoja ja harrastuksia, jotka vaikuttavat vaatteisiin. Joskus tuntuu, että nukke itse valitsee ne!

Helmi

Katri

Rohkea, itsenäinen ja hiukan huikentelevainen Mandi elää aikaa, jolloin nainen alkoi tasa-arvoistua yhteiskunnassa. Modernin olemuksen merkkejä ovat polkkatukka ja vain hiukan polven alapuolelle ulottuva hame. Tyyli on urheilullinen mutta naisellinen. Puuvillatrikooisen uimapuvun kanssa Mandi käyttää rannekorua takaamassa tyylikkyyden myös rantahietikolla. Hiihtohousujen valinta on vaatinut rohkeutta – naiset kun hiihtivät Mandin nuoruudessa vielä hameenhelmat heiluen.

Mandin lempikirja on **Hilja Valtosen** esikoisteos *Älä nuolaise ennen kuin tipahtaa*, joka ilmestyi 1927 ja tavoitti nopeasti nuorten lukijoiden suosion.

Helmin herkkä luonne näkyy hänen kainosta katseestaan ja hempeistä vaateis-

”Tietysti piirsin lapsena aina.”

taan. Hän on kuin suoraan **Ansa Ikosen** ja **Tauno Palon** tähdittämästä elokuvasta *Kaikki rakastavat*.

Helmi rakastaa pehmeitä linjoja, kevyesti laskeutuvia kankaita, suuria kauluksia ja leveälierisiä hattuja. Koti-iltoja varten hänen lempiompelijansa on valmistanut ylellisestä kukkakuosiin painetusta silkkisatiinista samanlaisen pyjama-puvun kuin Helmi on nähnyt erään filmitähden yllä.

Lasse

Työteliäs ja reipas Katri on kokenut elämässään kovia.

Hänen sulhasensa kaatui rintamalla, mutta ehti lähettää morsiamelleen rintamalla tuohesta punomansa rannekorun ja käsilaukun.

Katri on päättänyt selviytyä. Hänen vaatteissaan näkyy sodan synnyttämä materiaalipula mutta myös kekseliäisyys: kesäpuseron Katri on neulonut selluloosasta valmistetusta sillasta.

Kesäkengät ovat puupohjaisia, ja talvitakin kanssa on pitänyt pukea lämpimät villasukat ja hiihtomonot. Puutarhatöitä tehdessään Katri sitoo hiuksensa huivilla pyykkärinuijan tapaan.

Hienostunut Iiris elää jo hieman vauraammassa 50-luvun Suomessa. Aikakauden suurten Hollywood-tähtien **Marilyn Monroen** ja **Audrey Hepburnin** vaikutteet näkyvät hänen pukeutumisessaan. Iiris tuntee korsetin ja topatut rintaliivit. Kellohelma heilahtelee nailonalushameen tukemana. Vapaa-ajan asukseen hän on valinnut kapealahkeiset gabardiinihousut, puuvillaneuleen ja ballerinat. Patellavyö korostaa vyötäröä.

– Lasse on jokaisen äidin unelmävävy, komea poika eikä mikään lättähattu. Voisin itsekin ihas-tua häneen. Hän on sydänjuuriaan myöten ihas-tunut Iirikseen, mutta Iiris leikittelee hänen tunteillaan.

Suurten ikäluokkien edustajat Viola ja Erik elävät kumouksellista 60-lukua, jota leimasivat vanhojen sovinnaisuusääntöjen hylkääminen ja taloudellisen hyvinvoinnin kasvu. Tekokuidut yleistyvät, ja vaatteita hankitaan myös postimyynnistä. Farkut ja minihameetkin ovat vihdoin löytäneet tiensä Suomeen. ♦

► www.lempikirja.fi

”Tuntuu kuin nukke valitsisi itse vaatteensa.”

Viola

Erik